

Viðtöl

RANNSÓKNARAÐFERÐ Í ÞJÓÐFRÆÐI

Rannsóknaraðferð í þjóðfræði

- ▶ Er ein af mörgum rannsóknaraðferðum í þjóðfræði
- ▶ Notuð til að kafa djúpt ofan í viðfangsefni
- ▶ Krefst mikils undirbúnings
- ▶ Rannsakandi verður einnig að „rannsaka“ sjálfan sig
- ▶ Gefur oft upplýsingar sem rannsakandinn veit ekki um
- ▶ Kemur stundum í kjölfar könnunar
- ▶ Mikilvægt að láta viðmælandann ráða för
- ▶ Stundum nafnlaus
- ▶ Samþykkisyfirlýsing

Undirbúningur

- ▶ Undirbúa viðtalsramma
- ▶ Hafa skýra hugmynd um afstöðu sjálfs sín
- ▶ Hafa útbúnað, upptökutæki o.fl. Tilbúin
- ▶ Passa að spyrja ekki leiðandi spurninga: „Finnst þér erfitt að mæta á æfingu?“
- ▶ Vera undirbúin því að nýjar spurningar vakni eða að viðtalið fari í óvænta átt
- ▶ Láta viðmælanda lesa viðtalið yfir

Viðtalsrammi

Viðtalsrammi er listi af opnum spurningum eða viðræðuefnum með athugasemdum um hvað rannsakandi vill ræða varðandi viðkomandi spurningu eða efni

Dæmi: Viðtalsrammi fyrir stutt viðtal um Trekkara:

- ▶ Hvað er Star Trek?
 - ▶ Sagan
 - ▶ Áhrif
 - ▶ Aðdáendur
- ▶ Hvernig varðst þú Trekkari?
 - ▶ Kynnist Star Trek
 - ▶ Af hverju Star Trek frekar en eitthvað annað?
 - ▶ Hvað gera Trekkarar?
- ▶ Hvað gefur Star Trek þér?
 - ▶ Líðan
 - ▶ Athafnir
 - ▶ Félagsskapur

Opnar og lokaðar spurningar

Opnar spurningar

- ▶ Hvetja til samtals
- ▶ Gera ráð fyrir svári sem inniheldur mikið af upplýsingum
- ▶ Henta í viðtöl og samtöl

Dæmi:

Hvers vegna ákvaðst þú að fara í VMA?

Hvernig kom það til að þú varðst Trekkari?

Lokaðar spurningar

- ▶ Krefjast einfaldra svara
- ▶ Já/nei spurningar eða svar í fáum orðum
- ▶ Henta í spurningakannanir og rannsóknir

Dæmi:

Hver er aldur þinn?

Reykir þú?

Virk hlustun

- ▶ Hlusta, ekki bara bíða eftir að viðmælandi svari spurningunni til að geta spurn næstu spurningar.
- ▶ Leyfðu viðmælanda að klára að segja frá og spurðu nánar út í það sem sagt er.
- ▶ Ekki reyna að fylla þagnir, gefðu viðmælanda tíma til að hugsa.
- ▶ Haltu augnsambandi og sýndu að þú ert að hlusta, t.d. með því að kinka kolli eða með samþykkjandi hljóðum, mhm, já, einmitt o.s.frv.

Þemagreining

- ▶ Þegar búið er að taka viðtal þarf að þemagreina það
- ▶ Lestu uppskriftina af viðtalinu og merktu við þar sem viðmælandi ræðir sömu eða svipuð atriði, t.d. æsku, hamingju, erfiðleika, fjárhag o.s.frv.
- ▶ Þemu eru nokkurs konar flokkar sem hægt er að flokka það sem viðmælandinn sagði í.
- ▶ Í viðtalsrannsóknnum þar sem tekin eru nokkur eða mörg viðtöl þarf að bera saman þemagreiningar allra viðtala til að finna þau þemu sem koma fram hjá mörgum eða öllum viðmælendum.
- ▶ Þemagreiningin er notuð til að skýra frá niðurstöðum rannsóknarinnar.

Úrvinnsla

- ▶ Skrifaðu upp viðtalið orðrétt
- ▶ Lestu uppskriftina og hlustaðu á viðtalið á meðan
- ▶ Greindu þemu sem koma fram í viðtalinu
- ▶ Berðu saman þemagreiningu vitala ef þú hefur tekið mörg viðtöl og greindu þemu sem eru sameiginleg og sem eru einstaklingsbundin
- ▶ Notaðu þemun sem fyrirsagnir þegar þú skrifar niður niðurstöður viðtalsins/viðtalanna
- ▶ Vitnaðu orðrétt í viðmælendur til að styðja niðurstöður þínar